

Martirii noastre!

„Non sine causa, sed pro Deo et pro veritate”
(Nu fără motiv, ci pentru Dumnezeu și pentru adevăr)

Martirii luptelor pentru emanciparea românilor și realizarea unității naționale trebuie așezați la loc de cinste în istoria poporului român.

Azi 28 mai 2020 în ziua Înălțării Domnului (Ispasul) se serbează și Ziua Eroilor!

În țara noastră aceasta se serbează încă din anul 1920, pe baza Decretului-lege nr. 1693/4 mai 1920. În această zi, după Sfânta Liturghie, sunt oficiate slujbe de pomenire a eroilor neamului românesc în toate catedralele, bisericile, mănăstirile, la cimitirele, troițele și monumentele închinat acestora din țară și din străinătate.

Cu acest prilej consider că este un moment potrivit să omagiem cu respectul cuvenit Eroii-Martiri ai Familiei Rațiu de Noșlac și ai familiilor înrudite: Coroianu, Maniu, Rațiu de Teiuș, Pop de Bucerdea, Moga din Sebeș, Balaș din Hațeg, Herlea din Orăștie și Lupaș din Săliște-Sibiu.

Redau mai jos în extras un fragment din ampla lucrare istorico-literară a familiei (aflată în lucru), dedicat „Martirilor noștri”.

Cu demnitate, luciditate și modestie, fără a preamări, putem fi mândri că la toate unirile românilor, culminând cu **Marea Unire din 1 decembrie 1918 de la Alba Iulia**, au contribuit **24 de patrioți din familia Rațiu de Noșlac, 7 din familiile Coroianu și Maniu și 17 din familiile Rațiu de Teiuș, Pop de Bucerdea, Moga din Sebeș, Balaș din Hațeg, Herlea din Orăștie și Lupaș din Săliște-Sibiu**, toate înrudite cu familia Rațiu.

Prin aportul și sacrificiul lor, „*grație suferințelor milenare, grație marilor noștri mucenici ne-au făcut să vedem visul cu ochii.*”¹

Familiile noastre se prezintă la judecata istoriei cu un mănunchi de **23 de eroi martiri**, care și-au sacrificat tinerețea, sănătatea, averea și chiar viața, au îndurat cu demnitate suferințe de neimaginat sau au primit moarte martirică, pentru ca noi să putem celebra Centenarul Marii Uniri din 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia.

Niciunul din membrii familiilor noastre, menționați în această carte, participanți la Marea Unire, care au trăit după anul 1945, n-a scăpat de urgia regimului criminal comunist care i-a prigonit, chinuit, batjocorit și umilit incredibil pentru noi, urmașii lor, care mai trăim încă.

În calitate de „cercetător acreditat C.N.S.A.S.” am avut acces la dosarele Securității aflate în Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității și am completat cu informații valoroase, chiar dacă de altă natură, portretele istorico-literare ale celor pe care m-am învrednicit să-i pomenesc în această carte.

Studiind toate documentele din dosarele puse la dispoziție (peste 160 de volume), după coroborarea cu foarte multe documente din circuitul public, în lipsa mărturiilor celor care au trecut prin sistemul concentraționar comunist (închisori și lagăre muncă), am fost pe deplin conștient de la început, că nu voi putea descoperi tot adevărul, așa cum mi-aș fi dorit, ci doar o parte mică a acestuia.

Mai bine spus am aflat doar punctul de vedere, unilateral, preponderent subiectiv și deformat, din perspectiva fostelor organe de reprimare ale statului de la începuturile instaurării comunismului în România la 6 Martie 1945 și până la căderea acestuia în Decembrie 1989.²

¹ Vișinescu, Valentin, *Pagini de istorie și cultură turdeană*, Editura Promedia Plus, Cluj-Napoca, p. 49.

² Cereri aprobate de Colegiul C.N.S.A.S., Cercetători acreditați în perioada 31 ianuarie 2002 – 3 decembrie 2019, Nr. crt. 1954, p. 75,

Aproape toți acești „români imensi” și urmașii lor au avut de suferit consecințe grele în perioada comunistă, drept „multumire”, pentru faptul că au fost în fruntea românilor din Transilvania, Banat și Ungaria și au făurit **ROMÂNIA MARE!**

Corect vorbind, toți au avut parte însă de o „imensă ingratitude” din partea regimului comunist și chiar postdecembrist, din moment ce marea majoritate din cei persecutați și urmașii lor nu au fost reabilitați și reasezați pe locurile cuvenite în istoria reală și nepărtinitoare a poporului român.

Cu profundă evlavie și recunoștință le închinăm o tablă de onoare, care va rămâne deschisă permanent, tuturor membrilor Familiei Rațiu și a celor înrudite care au contribuit la Unirile Românilor și la făurirea României Mari și în care sunt înscriși cu litere de aur toți eroii noștri martiri cunoscuți până acum.

TABLA DE ONOARE

A EROILOR MARTIRI AI FAMILIEI RAȚIU ȘI AI FAMILIILOR ÎNRUDITE CARE AU CONTRIBUIT LA UNIRILE ROMÂNILOR ȘI LA FĂURIREA ROMÂNIEI MARI

NON OMNIS MORIAR!

PETRU RAȚIU DE NOȘLAC

(TEIUȘ ȘI GÂLGĂU)

† 1599, Șelimbăr, Sibiu

NICOLAE MUREȘAN

† 1849, Turda, omorât otrăvit de unguri

NICOLAE HERLEA

1849, Alba Iulia, condamnat la moarte de unguri

ILIE MIHĂILĂ

† 1849, Alba Iulia, condamnat la moarte de unguri

GRIGORE RAȚIU

† 1865, Aiud, schingiuit și omorât de unguri

DR. IOAN RAȚIU

1894, Cluj, condamnat la 2 ani de închisoare în Procesul Memorandului

IULIU COROIANU

1894, Cluj, condamnat la 2 ani și 8 luni de închisoare în Procesul Memorandului

RUBIN PATIȚIA

1894, Cluj, condamnat la 2 ani și 6 luni de închisoare în Procesul Memorandului

AUGUSTIN RAȚIU

1918, Cluj, condamnat la moarte pentru înaltă trădare de unguri, deținut politic

IERONIM HERLEA

† 1941, Tighina, mort la trecerea Prutului

LIVIU CIGĂREANU

† 1952, Văcărești, deținut politic, exterminat în închisoare

CORIOLAN SABĂU

1948, Turda, deținut politic, condamnat la 1 an închisoare și domiciliu forțat pe viață

IOAN POP

† 1953, Sighet, deținut politic, exterminat în închisoare

IULIU MANIU

† 1953, Sighet, deținut politic condamnat la închisoare pe viață

VALERIU HERLEA

† 1949, Sibiu, deținut politic, exterminat în închisoare

LIVIU HERLEA

† 1952, Făgăraș, deținut politic, exterminat în închisoare

NICOLAE PORTOS RAȚIU

1918, Cluj, condamnat la moarte pentru înaltă trădare

ZAHARIE MUNTEAN

1917, Cluj, condamnat la moarte pentru spionaj în favoarea României

IOAN VASINCA

1917, Cluj, condamnat la moarte în 1916 pentru înaltă trădare

REMUS HERLEA

1917, Vinerea, condamnat la moarte pentru dezertare, deținut politic

ALEXANDRU HERLEA

1949 și 1959, Brașov, deținut politic, condamnat în 2 procese la 5 și respectiv 20 de ani închisoare

IOAN LUPAȘ

1950, Cluj, deținut politic, condamnat la 7 ani de închisoare

IONEL POP

1948-1956, Cluj, deținut politic, arestat dar necondamnat

VEȘNICA LOR MEMORIE!

„Aeterna Gloria” Eroilor Neamului Românesc!

De Ziua Eroilor și Înălțarea Domnului, 28 Mai 2020
Ioan Gheorghe Rațiu, Brașov